

РІДНОЇ МОВИ ТРИМАЙМОСЯ

Уже стартувала XXV Всеукраїнська учнівська олімпіада з української мови і літератури. Пропонуємо завдання фінального етапу інтелектуальних змагань за попередній рік, на які можна орієнтуватися учасникам майбутньої олімпіади під час самостійної підготовки. Вони допоможуть і вчителям належним чином організувати позакласне навчання з юними філологами.

Українська мова 9 клас

1. Вдумливо прочитайте подані висловлювання. Поміркуйте, якими змістовими відтінками вони відрізняються. Відповідь обгрунтуйте.

Лагідне слово – ключ до серця (*Нар. творч.*).

Вміти користуватися словом – велике мистецтво (*В.Сухомлинський*).

Мова – це глибина тисячоліть (*М.Шумило*).

Мова – це місто, для розбудови якого кожен приносить свій камінь (*Р.Емерсон*).

Язик кісток не має, але кістки ламає (*Нар. творч.*).

Напишіть твір-мініатюру на тему, що сподобалася вам найбільше, використовуючи прикладки, вставні слова, складносурядні та складнопідрядні (з підрядними причинами) речення.

(10 балів.)

2. Запишіть речення, розставивши пропущені розділові знаки. Побудуйте його структурну схему. Виконайте повний синтаксичний розбір (підкресліть члени речення, надпишіть над кожним словом частину мови, дайте загальну характеристику всій конструкції й компонентам як простим реченням).

Епохо дай мені завзяття на кожен день на кожну мить щоб міг нащадкам розказати я про те як ми навчилися жити (*П.Сингаївський*).

(8 балів.)

3. Назвіть основні випадки в синтаксисі, коли слід уживати *тире*.

(3 бали.)

4. Перебудуйте подане речення, ускладнивши його: а) однорідними членами; б) вставним словом; в) відокремленим членом речення; г) звертанням.

Втомлене сонце ховається за море.

(4 бали.)

5. Зредагуйте словосполучення.

Понести втрати; прийняти до уваги; рахувати обов'язком; учбовий заклад; нанести шкоду; виключити світло; на слідуючий день; на протязі тижня.

(4 бали.)

6. Дайте відповіді на запитання.

У якому з поданих варіантів у всіх словах на письмі відбувається спрощення? Орфографічні помилки виправте.

А Виїзний, випусний, корисний, тріснути.

Б Брязнути, піснадцять, проїзний, тижневий.

В Масний, блиснути, учасник, чесний.

Г Улесливий, зап'ясний, жалісливий, пісний.

У якому з поданих варіантів усі слова з **пів-** написано правильно? Виправте орфографічні помилки.

А Півдерева, півпустелі, півсахари.

Б Півамерики, півяблука, півострова.

В Півяруса, півдолоні, півкімнати.

Г Півсерця, півхати, півміста.

У якому з поданих варіантів у всіх словах відбувається подвоєння? Виправте орфографічні помилки.

А Невблаганний, недозволенний, нескінченний.

Б Благословенний, здійсненний, печенний.

В Непримируєний, недоторканий, несказаний.

Г Численний, нездоланий, здійснений.

У якому з наведених речень розділові знаки розставлено згідно з правилами пунктуації? Виправте пунктуаційні помилки.

А «Вам не здається? – запитала сусідка. – Що тепер море як синій птах?» (*М.Коцюбинський*)

Б «Мамо. – питаю, – то льони цвітуть?» (*О.Гончар*)

В «Роби добро. – мені казала мати. – і чисту совість не віддай на шмат!» (*Д.Павличко*)

Г «Чи бачили таке! – сказав батько і, помовчавши, додав. – Готовий хлібороб, одним словом» (*А.Головка*).

(8 балів.)

(Усього – 37 балів.)

10 клас

1. Нарис. Вимоги до написання. Наведіть приклади нарисів в українській літературі, назвавши їхніх авторів. Напишіть нарис на тему «Місто (село), яке я люблю».

(10 балів.)

2. За поданою схемою побудуйте складне речення на тему «Місце української мови серед інших мов».

[]; [], (що), а тому ().

Виконайте повний синтаксичний розбір (підкресліть члени речення, надпишіть над кожним словом частину мови, дайте загальну характеристику всій конструкції й компонентам як простим реченням).

(8 балів.)

3. Утворіть від поданих слів якнайбільше слів зі зменшувальними суфіксами.

Мати, рідний, Оля.

Утворіть від поданих слів похідні зі збільшувальними суфіксами.

Хмара, великий, дід.

(3 бали.)

Своєї мови рідної і свого рідного звичаю вірним серцем держіться. Тоді з вас будуть люди як слід, тоді з вас буде громада шанована і вже на таку громаду ніхто своєї лапи не положить.

П.Куліш

4. Доберіть лексичні синоніми (хоча б по одному) до поданих слів.

Масштаб, горизонт, клімат, вар'ят, косоокий, сприяти, жертвувати, полюс.

(2 бали.)

5. Поясніть значення поданих фразеологізмів.

Тереveni правити, брати на кпини, збитися на манівці, схопити Бога за бороду, наговорити сім мішків гречаної вовни.

(5 балів.)

6. З'ясуйте, яку синтаксичну роль виконує інфінітив у наведених реченнях.

Брат навчив мене фотографувати. Мистецтвом слухати володіють не всі. Довго я не хотіла коритися весні (*Леся Українка*). А дбати про загал народу – це політика (*І. Франко*).

(4 бали.)

7. Дайте відповіді на запитання.

□ У якому з поданих варіантів усі числівники записано правильно? виправте орфографічні помилки.

А Р.в.: трьох, восьмиста, дев'яноста, шістдесяті.

Б Д.в.: п'ятистам, шести, сорокам, чотиром.

В О.в.: тисячою, п'ятьмастами, вісьма, дев'ятьма.

Г М.в.: в однім, у вісьмох, у п'яти, у п'ятдесяти.

□ У якому з варіантів правильно подано закінчення іменників ч.р. II відміни у Р.в.? виправте орфографічні помилки.

А Морозу, граму, борщу, вальсу.

Б Піску, паперу, Парижу, звуку.

В Мосту, портрету, вітру, експорту.

Г Кавказу, інею, абзацу, Бугу.

□ У якому з поданих варіантів усі слова слід писати з м'яким знаком? виправте орфографічні помилки.

А Юнацький, змовницьки, мати́нці.

Б Доменьщик, різьбяр, кавказький.

В Меншенький, перелазьте, ніженька.

Г Виховательці, яблунці, барабанщик.

□ У якому з наведених речень розділові знаки розставлено згідно з правилами пунктуації? виправте пунктуаційні помилки.

А Ударили перші краплі великі: круглі тугі схожі на град (*Л. Дмитерко*).

Б Люблю твій шум і шепіт серед поля і серцем чую силу наливну (*А. Малишко*).

В І журавлині в небі крики, і волохата сон-трава – отак-бо, друже мій великий, усе минуле ожива (*А. Малишко*).

Г Осяяний сонцем перед нами розкрився зовсім новий світ (*О. Довженко*).

(8 балів.)

(Усього – 40 балів.)

11 клас

1. В українській мові є близько 10 відсотків чужомовних слів. Незважаючи на те, що запозичення – природне явище в житті мов, єдиного погляду на вживання іншомовних слів немає. Одні вчені пристають на пуристичні позиції (за очищення словника від іншомовних слів). Інші мовознавці вважають, що процес проникнення чужорідних елементів у мову цілком природний, тісно пов'язаний із розвитком економічних, культурних, соціальних, інформаційних контактів країни зі світом. У сучасному мовленні маємо потужну інтервенцію

англіцизмів (креативний, менеджер, тінейджер, геймер, електорат та інші).

Завдання. Висловте власні міркування у формі есе щодо доцільності вживання і використання в українській мові англіцизмів. Запропонуйте свою назву для есе.

(10 балів.)

2. Прочитайте уривок зі статті Василя Стуса «Феномен доби...», присвяченої Павлові Тичині. Чи можна вважати цей текст відгуком про творчість митця? Відповідь обґрунтуйте. Ознаки яких типів мовлення поєднує в собі висловлювання? Визначте його стилістичні особливості. Виконайте повний синтаксичний розбір виділеного речення.

Я бачив його двічі. Перший раз – під час якоїсь наукової сесії. Запам'яталося тьмяне дисципліноване фойє (на сесії був присутній якийсь урядовець дуже високого рангу). Пам'ятаю, у дверях хтось довго, навіть неделікатно довго комусь давав дорогу. Спочатку в свідомості зафіксувалось, що так робить Тичина, а вже потім – що це він і є. На ньому був сірий костюм урядовця, що дуже пасував до обличчя, хоч саме обличчя я роздивився пізніше, вже сидючи в залі засідань. Пам'ятаю побожний шепіт Михайлини Коцюбинської: «Які в нього тонкі риси, обличчя справжнього поета»... Пам'ятаю, Тичина сказав кілька слів – досить невлад. Було враження, що до нього особливе ставлення – як до дитини або зовсім уже старої людини, якій вибачають і не таке. Був повен здивування, що ця жива мумія розмовляє. Пізніше мені розповідав товариш, який бачив його за кілька місяців до смерті: у мертвій квартирі сидить поет, що колись був живий, а на полиці, поруч із книжками, лежить густо присипаний давнім порошком колосок.

Йому судилася доля генія.

Гріх казати: Тичинині попередники не були самі нездари. Але їхня природна енергія, хоч яка часом і значна, витрачалася на консервацію втраченої старовини, спробу створити якийсь паралельний світ, світ-замінник: це була сила для катування себе споминами і протезуванням четвертою української реальності. *І сто, і двісті, і більше років наш інтелігент тільки те й робив, що творив усе спочатку.* То була сама тільки ілюзія творення. Хто доробляв свого віку, бачив провалля зразу ж позаду себе, а той, що тільки-но приступав до роботи, бачив ще провалля під ногами попереду. Наша історія – це все і завжди спочатку, якась постійна гойданина на одному й тому ж місці, мертва хвиля еволюції.

Тичині судилося бути щасливим із правилами внятком. Його творчість припадає на той час, коли із безкрайої стихії тривалого національного потоку проглянула гора Арагат. Чи не вперше в нашій літературі поетові судилася доля існувати не всупереч сучасності, а у згоді з нею. Так що сила, яку Тичинині попередники витрачали на самоконсервування, примножила його художні потенції (*За В. Стусом*).

(10 балів.)

3. Кожному мовознавцеві відомо, що дієслову властиві такі категорії, як час, вид і спосіб. Як співвідносяться ці категорії? Розподіліть види дієслова за часами і способами, наведіть 2–3 приклади.

(5 балів.)

4. Що таке антоніми? Доберіть фразеологічні антоніми до поданих висловів.

Хоч греблю гати, кров з молоком, у рот води набрати, жити як кішка з собакою.

(4 бали.)

5. Прочитайте подані слова. Як їх називають у мовознавстві? У якому стилі їх уживають? Запишіть ці слова відповідно до наукового стилю. Наведіть власні приклади.

Електричка, комп, маршрутка, мобілка, системник, багатопроверівка.

(4 бали.)

6. Дайте відповіді на запитання.

1. У якому з поданих варіантів треба писати апостроф у всіх словах? Виправте орфографічні помилки.

- А Полив'яний, під'хати, мад'ярський, матір'ю.
- Б Без'язикий, пів'яблука, бур'ян, торф'яний.
- В Сузір'я, св'ятий, зв'язок, перемир'я.
- Г Лук'ячук, рут'яний, реп'ях, грав'юра.

2. У якому з поданих варіантів усі прізвища в родовому відмінку записано правильно? Виправте орфографічні помилки.

- А Степанченко Семена, Терещук Ганни.
- Б Шевчука Олександра, Давиденки Олени.
- В Ступки Богдана, Борисовець Тараса.
- Г Жолдака Бориса, Марченко Тетяни.

3. У якому з поданих варіантів усі іменники з приїменником узгоджено правильно? Словосполучення зредагуйте.

- А Розійшлися по кімнатах, комісія по складанню іспитів.
- Б Бігти по дорозі, прийти по справі.
- В Скрізь по вулицях, орієнтуватися по зірках.
- Г Зайти у воду по коліна, заходи по поліпшенню організації.

4. У якому з наведених речень розділові знаки розставлено згідно з правилами пунктуації? Виправте пунктуаційні помилки.

- А Син людський я ростиму нестримно (М.Руденко).
- Б З усіх два слова – Мати і Вітчизна, існують звіку тільки в однині (Б.Олійник).
- В Під нами прокидався туман, а над нами падало й падало листя – золоті сльози осіннього лісу (М.Стельмах).
- Г Повернуся до рідного дому в тиху пристань надій і сміх (Г.Чубач).

(8 балів.)

7. Визначальною особливістю сучасного стану української мови є те, що в ній активно функціонують усталені іншомовні запозичення, зокрема русизми. Використання їх часто спричиняє труднощі в пошуку українських відповідників.

Перекладіть запропоновані словосполучення українською, не вживаючи кальок із російської.

За неимением времени, отдавать предпочтение, решительно ничего не понимать, ввиду отсутствия, данная проблема, внушительные размеры, согласно документу, сказать на английском языке.

(4 бали.)

(Усього – 45 балів.)

Українська література

9 клас

1. Напишіть твір на одну з поданих тем.

❖ «Тільки той щасливий, хто любов'ю сяє...» (В.Сюра).

❖ «Щастя твоє в тобі самому: пізнавши себе, пізнаєш усе, а не пізнаєш себе – ходитимеш у темряві» (Г.Сковорода).

❖ «Гарно твоя кобза грає, любий мій земляче!...»

(Особливості творчості українських поетів-романтиків.)

❖ «Великого ж того льоху ще й не дошукались...» (Ідейне спрямування містерії Т.Шевченка «Великий льох».)

❖ «Возний з “Наталки Полтавки” і Пістряк з “Котопської відьми” – схожість і відмінність образів» (Порівняльний аналіз.)

(12 балів.)

2. Дайте відповіді на бліц-запитання.

1. Що таке *послання* як жанр літератури? Назвіть найвідоміше послання давньоукраїнської літератури і його автора. Які твори нової української літератури в жанрі послання вам відомі (2–3 приклади)?

2. Назвіть найвідоміші давньоукраїнські переклади Біблії (Євангелія).

3. Кого вважають автором «Повісті минулих літ»? Що таке «Літопис руський»?

4. Що таке *патерик*? Яку ідею було покладено в основу «Киево-Печерського патерика»?

5. Назвіть основні передумови виникнення української поемічної прози та її найяскравішого представника.

6. Назвіть найвідоміші козацькі літописи. Про які історичні постаті розповідає «Історія русів»?

7. У якому навчальному закладі Г.Сковорода вчився більш як 10 років?

8. Як звали учня Г.Сковороди – автора ґрунтовної біографії «Життя Григорія Сковороди»?

9. Назвіть два драматичних твори І.Котляревського.

10. Назвіть першу україномовну повість нової української літератури, її стиль і автора.

11. Які поети є представниками романтизму в новій українській літературі (3–4 прізвища)?

(10 балів.)

3. «З погляду теоретика літератури...» (Дайте відповідь на одне з трьох запитань.)

1. Українська література ренесансу і бароко – наступний етап розвитку після доби Київської Русі. У чому полягає особливість цієї літератури? Хто сприяв її розвитку? Назвіть основні жанри літератури цього періоду та їхніх представників.

2. Явище шкільної драми в українській літературі – час і місце її виникнення, різновиди, виконавці. Що таке *інтермедія* і *вертеп*? Наведіть приклади. Чи можна стверджувати, що традиції творення шкільної драми використали у своїй творчості І.Котляревський, Г.Квітка-Основ'яненко, Т.Шевченко та інші письменники?

3. «Ідея сродної праці – провідна у філософсько-поетичній творчості Г.Сковороди». Чи погоджуєтеся ви з цією тезою? (Висловіть ваші аргументи. Наведіть приклади, цитуючи твори митця.)

(8 балів.)

4. «Лабораторія дослідника літератури».

Шановні учасники, перед вами – вірші Івана Величковського. Спробуйте уявити себе на кілька хвилин дослідником-першовідкривачем. Установіть приблизний час (століття), коли такі віршовані тексти могли б з'явитися. Чи можна ці твори назвати афористичними? Думку обґрунтуйте. Якими є стильово-стилістичні

(порівняння, протиставлення, метафори, старослов'язи тощо) особливості поданих текстів?

**Не жити, еже¹ ясти²;
но ясти, еже жити**

Не того ради жити, еже пресьщати³
утробу и многія брашна⁴ погложати,
Но толико точію ясти, дабы⁵ тѣло
возмогло житіє си соблюдати цѣло.

**Не жити, еже пити;
но пити, еже жити**

Не того ради жити, еже выпивати,
мѣры полны во чрево, як в делву⁶, вливати.
Но единости токмо испій или дважды,
дабы, в тѣлѣ живущи, не умер от жажды.

На образ старца, держащего клепсидру

Всуе, старче, клепсидрымъ пѣскомъ измѣряеш
дни твоя и толико эще жити часѣш,
Не вѣси, минуту ли преживеши цѣлу,
многo ест пѣска в гробѣ, а нѣсть жизни тѣлу.

Пишущему стихи

Труда, сущаго⁷ в писаніи, знати
не может, иже⁸ сам не вѣсть писати.
Мнит⁹, быти легко писанія дѣло:
три персти¹⁰ пишутъ, а все болитъ тѣло.

(8 балів.)

(Усього – 38 балів.)

10 клас

1. Напишіть твір на одну з тем.

❖ «Се любовь моя плаче так гірко». (За інтимною лірикою І.Франка.)

❖ «Боровся я за щастя для людини, за світло в чорній млі» (П.Грабовський).

❖ «Джерело найвищої духовності – гармонія людини і природи». (За повістю М.Коцюбинського «Тіні забутих предків».)

❖ «Камінний хрест – символ утраченої Батьківщини». (За однойменною новелою В.Стефаніка.)

(12 балів.)

2. Завершіть неповні речення (одним чи кількома словами).

Василь Гнидка – прототип літературного героя ...

«Найкращою оздобою українського письменства»

І.Франко назвав твір ...

Брати І.Тобілевича мали такі мистецькі псевдоніми ...

Новелу «Intermezzo» М.Коцюбинський присвятив кононівським полям, що належали українському меценатові ...

Під час перебування в Римі 1904 року й споглядання однієї з робіт Мікеланджело в І.Франка зародилася ідея написати твір ...

¹ Щоб.

² Їсти.

³ Наповнювати, насолоджуватися.

⁴ Страви.

⁵ Лише для того.

⁶ Бочка.

⁷ Наявного.

⁸ Бо, оскільки.

⁹ Вважає.

¹⁰ Пальці.

«Лісова пісня» Лесі Українки належить до літературної течії модернізму ...

Назва вірша Лесі Українки «Contra spem spero!» в українському перекладі звучить так: ...

Крім В.Стефаніка й Л.Мартовича, до «Покутської трійці» входив ...

З двох частин, кожна з яких має епіграф німецькою мовою, складається твір української літератури кінця XIX століття ...

1903 року в Полтаві відбулася така визначна подія в житті України: ...

(10 балів.)

3. Після Лесі Українки гідно продовжила започатковані традиції в розвитку інтелектуальної лірики в українській літературі Олена Теліга. Літературознавець Д.Донцов з цього приводу зазначав: «Після Лесі Українки вона була хіба перша поетка, яка з таким гнівом картала не лише сили зовнішніх потуг, які обрушилися на Україну, не лише чужих кесарів і пілатів, але й їх “рідних” прислужників – “рідних” фарисеїв...» Порівняйте наведені уривки з поетичних творів двох авторок і з'ясуйте наявність у них спільних мотивів. Проведіть паралелі з ідейними акцентами та образними засобами віршів. Ліричні героїні Олени Теліги і Лесі Українки, на вашу думку, – це однакові особистості чи різні? Свою позицію обґрунтуйте.

Хто моря переплив і спалив кораблі за собою,
Той не вмере, не здобувши нового добра.

(«Мріє, не зрадь!»)

Заметемо вогнем любови межі.
Перейдемо убрид бурхливй води,
Щоб взяти повно все, що нам належить.
І злитись знову зі своїм народом.

(«Поворот».)

Так! Я буду крізь сльози сміятись,
Серед лиха співати пісні,
Без надії таки сподіватись...

(«Contra spem spero!»)

Тільки тим дана перемога,
Хто у болі сміятись зміг.
(«Гострі очі розкриті в морок...»)

Не бійся досвітньої мли, –
Досвітній огонь запали,
Коли ще зоря не заграла.

(«Досвітні огні».)

Щоб власній вірі непохитній
Палить лампаду день і ніч
І йти крізь грудні – в теплі квітні...
(«Моя душа й по темнім тунку...»)

Я вийду сама проти бурі
І стану, – поміряєм силу!
(«У чорну хмару зібралася туга моя...»)

І напружений погляд хоче
Відшукати у тьмі глибокій –
Блискавок фанатичні очі,
А не місяця мрійний спокій.

(«Чоловікові».)

(8 балів.)

4. Продовжте речення.

Наскрізним поняттям усієї творчості Ольги Кобилянської є вислів ...

В оцінці морального падіння Чіпки автори виходили з позицій ... , керувалися критеріями, що

У поезії М.Старицького образ України постає в різних художніх вимірах, зокрема

Специфіка зображення, опису психологічного стану героїв у новелах В.Стефаніка полягає в тому, що

Збірку «Пролісок» П.Грабовський присвятив

(5 балів.)

(Усього – 35 балів.)

11 клас

1. Напишіть твір на одну з тем.

❖ «Я хочу правді бути вічним другом і ворогом одвічним злу». (За поезією В.Симоненка.)

❖ «Куди йдемо? Який лишає слід?» (За творами Л.Костенко.)

❖ «Творчі пошуки митців-шістдесятників як вираження громадянської позиції і власної індивідуальності».

❖ «Що страшніше – детектор брехні чи дзеркало правди?» (Філософія духовного очищення в романі О.Гончара «Собор».)

(12 балів.)

2. Завершіть неповні речення (одним чи кількома словами).

«Кольоровий слух», «слуховий колір», аристократичність духу, поетичний всесвіт, філософська ідея всеєдності – це поняття, які характеризують мистецьку концепцію П.Тичини

«Цвітові яблуні» присвячений твір першої половини ХХ ст.

«Рід розпадається, а клас стоїть» – це рядки з твору

На більш благозвучне прізвище Металово-Темброва дує змінити своє ймення дійова особа комедії М.Куліша «Мина Мазайло»

Літературний жанр, що постав як різновид фейлетону та гуморески, має назву

Слова про українців «Ці люди абсолютно позбавлені вміння прощати одне одному незгоди навіть в ім'я інтересів загальних, високих. У них немає державного інстинкту» належать літературному героєві

Музику на слова «Пісні про рушник» А.Малишка написав

Вісімдесятиліття цього року відзначає класик української літератури

Із селом Третя Рота пов'язане дитинство поета

Продовжте вислів М.Хвильового: «Геть від Москви! Дайош ...».

(10 балів.)

3. Максим Рильський називав таку поезію «чарівливою неясністю», Іван Франко стверджував, що творити її автор може «у якомусь непритомленому стані». Ідеться про сугестивну лірику. Що вам відомо про цей особливий вид поетичних творів, їхні характерні ознаки? Прочитайте вірш Івана Драча і з'ясуйте, чи належить він до сугестивної лірики. Обґрунтуйте свої міркування. У творчості ще яких українських поетів можна знайти зразки сугестивної лірики?

Пропало, пройшло, пролетіло,
Минулося, щезло, сплигло,

Лишень головешками тліло.

Лишень попелищем цвіло.

Одвіялось, сном одіснилось,

Одмарилось – ген набулось,

Вкотилось – і ген одкотилось.

Солоним риданням зайшлось...

(8 балів.)

4. За кожною цитатою визначте назву твору й автора.

«...Сама судьба повела братів по різних дорогах, і сталося так, як у сентиментальних народних казках: один носив завжди чистенький костюмчик..., а другий і не знімав засмальцьованої сорочки... Один пішов на фронт заробляти хрестики..., а другого оголошено було дезертиром».

«Але більш за все на світі любив я музику. Коли б мене спитав хто-небудь, яку я музику любив у ранньому дитинстві, який інструмент, яких музик, я б сказав, що більш за все я любив слухати kleпання коси...»

«...Раптом зупиняється, стає навшипиньки і потихеньку, обома долонями, нахилиє до себе мою голову. На якусь мить я бачу її сухі вимогливі очі і чую сором'язливий шепіт...»

«...Привозив матері контрабандні хустки й серги, шовк і коньяк, вона складала все до скрині та боялася за сина».

«...Не буде ж вона даремно хліб їсти... Ціле літо пасла на вигоні гуси... Ноженята чорні, порепані... Роса розмочує репни, заходить бруд і роз'їдає їх. Чути гострий біль, виступає чорна густа кров... Але... не зважає на це. Скажіть, люди добрі, хто б вам кормив даремно сироту?»

(5 балів.)

5. Внутрішні світоглядні засади Ліни Костенко, її естетичну концепцію відтворення дійсності досить яскраво схарактеризувала донька, поетеса Оксана Пахльовська: «Основа маминих стосунків і з нами, і зі світом – довіра і надійність. Абсолютна довіра і абсолютна надійність. Врешті, і поезія її, і біографія говорять про цілісність і кристалічність її кодексу честі». Які основні положення «кодексу честі» поетеси? Дайте відповідь на запитання, проаналізувавши поданий вірш Ліни Костенко.

Покремсали життя моє на частки,

на тьмяну січку слів і суєти.

А серце виривається із пастки –

у нетрі дум, під небо самоти.

У мовчазливу готику тополі,

в труда одухотворену грозу.

Я трохи звір. Я не люблю неволі.

Я вирвуся, хоч лапу відгризу.

□ Який головний мотив вірша? Як він співвідноситься з життєвою позицією поетеси?

□ Якими рисами характеру наділена лірична героїня? Хто вона? Яка роль у цьому контексті метафори «покремсали життя моє на частки»?

□ Який художній образ уособлює силу, здатну вирвати героїню з пастки?

□ Які образи-символи характеризують духовний світ ліричної героїні?

□ Яким афоризмом ви передали б ідею вірша?

(8 балів.)

(Усього – 43 бали.)